

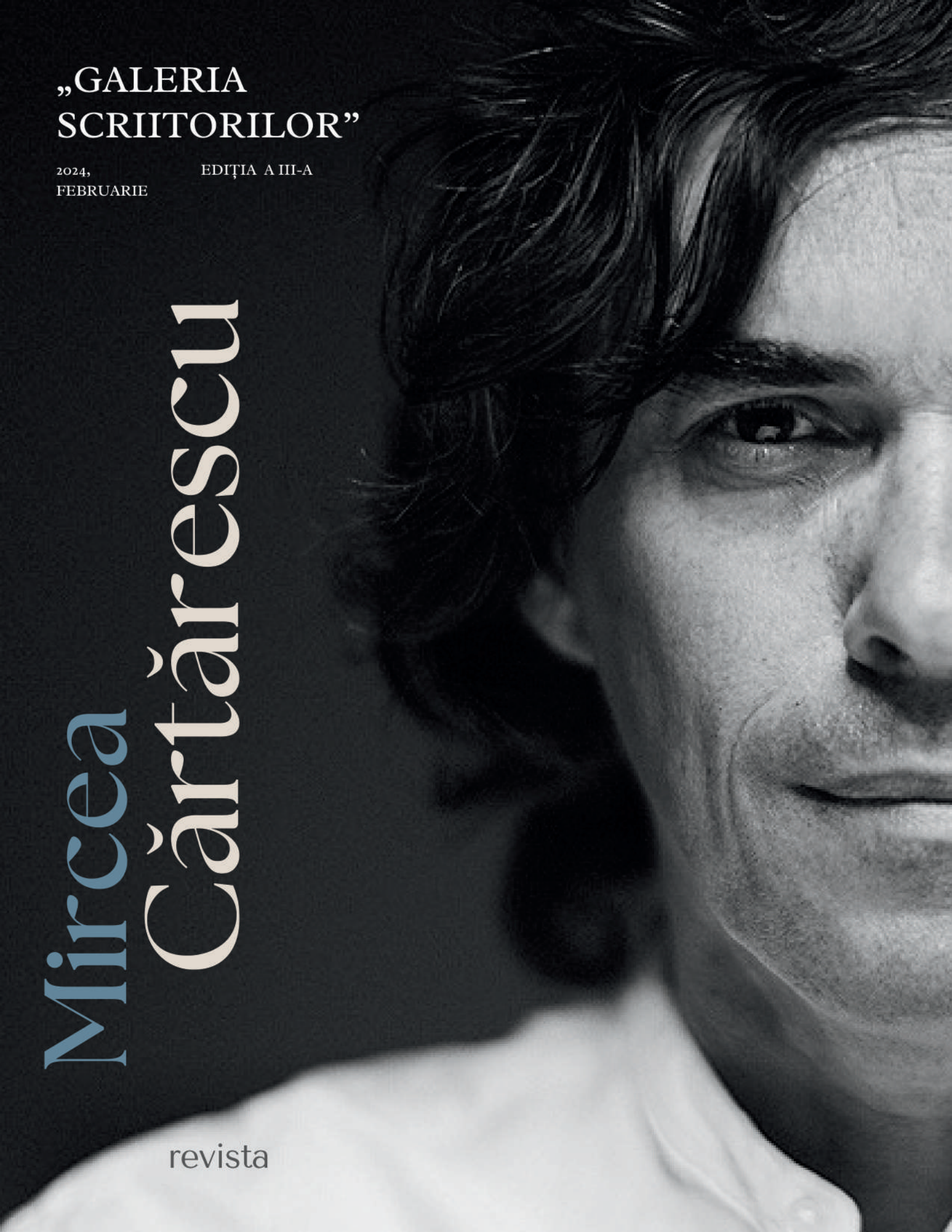
„GALERIA
SCRIITORILOR”

2024,
FEBRUARIE

EDIȚIA A III-A

Mircea
Cărtărescu

revista

CUPRINS

2	PARTENERI ÎN EXPLORAREA LITERATURII	3	DIN PARTEA EDITORILOR
4	VIZIUNE DE ANSAMBLU	6	CULORI ALE SCRIERII ȘI ALE OPEREI
9	PROZA CĂRTĂRESCIANĂ	17	RECEPTAREA OPEREI ÎN CONTEXT EUROPEAN
23	BIBLIOGRAFIE		

Parteneri în *explorarea* literaturii

ÎNTÂLNEȘTE ECHIPA

Savu Alexia

studiu asupra vieții personale,
operei & design

Simionca David

studiu asupra operei, criticii &
design

Blaga Anca

profesor coordonator

Colegiul Național “Al. Papiu-Il.”

instituție de învățământ

„Galeria scriitorilor” - concursul
județean al revistelor literare
ediția a III-a

anul școlar 2023-2024

Din *partea* editorilor

„Munca în echipă este cea care îi face pe oamenii obișnuiți capabili de rezultate neobișnuite.”
- Pat Summitt

Suntem Alexia și David, deschizând împreună paginile acestei reviste dedicate lui Mircea Cărtărescu. Aducem în prim-plan operele sale remarcabile, explorând profunzimea temelor, bogăția stilistică și contribuția sa de excepție la panorama literară internațională. Încheiem această notă cu recunoștință și entuziasm pentru călătoria literară ce vă așteaptă.

Cu prețuire,

Alexia
David

Viziune de ansamblu

Mircea Cărtărescu este poet, prozator și eseist contemporan.

S-a născut la 1 iunie 1956 în orașul București, spațiu al copilăriei și existenței ce i-a amprentat puternic parcursul și care urmează a fi transpus în scrierile sale ca un alter ego al acestuia, după cum el însuși mărturisește.

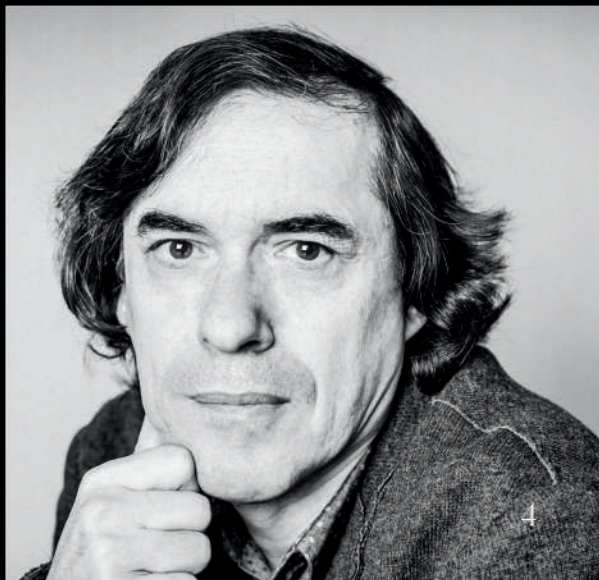
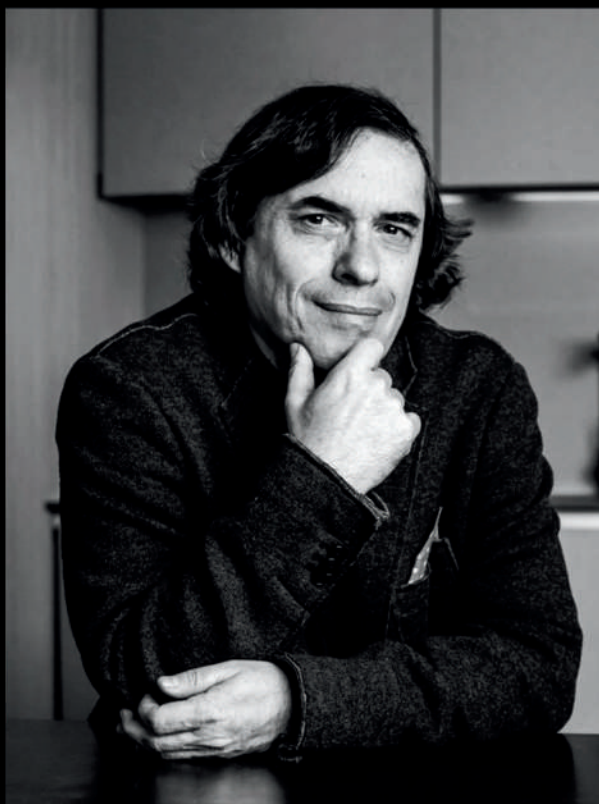
A absolvit Liceul „D. Cantemir” din București, apoi între 1976 și 1980 și-a urmat studiile în cadrul Facultății de Litere. A fost unul dintre membrii memorabili ai Cenaclului de Luni, dedicat poeziei, condus de profesorul și criticul Nicolae Manolescu și ai Cenaclului de proză „Junimea”, dedicat prozei, condus de criticul Ovid S. Crohmălniceanu. Întrunirile săptămânale la aceste cercuri literare, la care participau preponderent tineri, au facilitat creionarea unei conștiințe de generație literară.

Contactele cu mișcări similare din alte centre universitare (Cluj, Iași, Timișoara) și receptivitatea presei culturale din acea vreme au dus la popularizarea

și unificarea noii orientări literare sub titulatura „generația '80”. O parte dintre exponenții acestei generații și-a declarat alăturarea la un curent internațional puternic dezbătut public în acea vreme și anume postmodernismul.

Acest curent urmează a-l aduce în prim-planul lumii literare pe Mircea Cărtărescu, deschizându-i noi orizonturi înspre publicul internațional. În perioada 1980-1989, Cărtărescu a predat limba și literatura română la o școală generală din cartierul Colentina. Apoi, a fost funcționar la Uniunea Scriitorilor și redactor al revistei „Caiete critice”.

În prezent, locuiește în București și este profesor emerit al Facultății de Litere, Universitatea din București. A debutat publicistic în „România literară” în 1978. Primul său volum de versuri „Faruri, vitrine, fotografii” (1980), a fost distins cu Premiul Uniunii Scriitorilor.

De la debut până la consacrare internațională,
Mircea Cărtărescu reprezintă o figură
remarcabilă, cu un parcurs fascinant și inovator.

„Levantul” înglobează întreaga evoluție a liricii românești, de la Dosoftei la Nichita Stănescu, „retrăită” de poet în cheie personală și „rescrisă” cu inventivitate și virtuozitate. Subiectul epopeii, cu trimiteri indiscutabile înspre situația politică de la sfârșitul anilor ‘80, face ca aceasta să poată fi tipărită abia în 1990. După 1989, Cărtărescu revine sporadic la poezie, cu volumul „Dragostea” (1994) și cu multe antologii.

Volumul de nuvele „Visul” (1989, reeditat cu textul necenzurat, în 1993, sub titlul „Nostalgia”) cuprinde proză simbolică, în care se amestecă trăirile biografice cu fantasticul, reveria cu obsesiile legate de căutarea eului profund. În aceeași notă sunt scrise romanele „Travesti”, trilogia „Orbitor” - „Aripa stângă” „Corpul” , „Aripa dreaptă” - și „Solenoid”, care s-au bucurat de un succes amplu, precum și volumele de proză scurtă „De ce iubim femeile”, „Frumoasele străine” și nuvelele din „Melancolia”.

Mircea Cărtărescu este cel mai tradus scriitor român contemporan. De-a lungul carierei sale, acesta a primit numeroase premii literare românești și zece importante premii internaționale. Mai mult decât atât, a fost nominalizat de mai multe ori în vederea acordării Premiului Nobel pentru Literatură. În acest sens, Mircea Cărtărescu recunoaște cu sinceritate că simpla apariție a numelui său pe o astfel de listă este mai mult decât mulțumitoare.

CULORI ALE VIETII ȘI ALE SCRIERII

DE LA COPILĂRIE LA MATURITATE

**VIAȚA ȘI OPERA LUI MIRCEA CĂRTĂRESCU SE ÎMPLETESC ÎNTR-O POVESTE VIBRANTĂ,
DE LA COPILĂRIE MARCATĂ DE BUCURIE ȘI DURERE, LA O CARIERĂ LITERARĂ
PROLIFICĂ, CONTURATĂ DE PASIUNEA PENTRU SCRIS ȘI LECTURĂ, CULMINÂND ÎNTR-O
MATURITATE REFLECTATĂ ȘI ECHILIBRATĂ, UNDE ALBUL SPERANȚEI DEVINE
IMPERATIVUL DESTINULUI SĂU.**

Mircea Cărtărescu își deoalează persoana de-a lungul a trei volume de jurnal și a deselor interviuri oferite în mass-media prin care se face cunoscut publicului larg. Interviurile oferite de Mircea Cărtărescu sunt nenumărate, oscilând fiecare între întrebări despre viața sa personală sau despre probleme de „laborator” poetic.

El însuși, după propria afirmație, își trădează viața, scriind; e într-o ecuație în care viața și scrisul dețin aceeași pondere, una hrănindu-se din cealaltă. Povestea lui Mircea Cărtărescu începe pe 1 iunie 1956, în București, când familia sa purta un sentiment de bucurie datorită nașterii gemenilor. Dar în scurt timp, în sânul familiei apare o tristețe imensă, provocată de moartea fratelui geamăn, Victor, a cărui căutare va determina și edificiul operei autorului. După cinci ani se naște și sora viitorului scriitor.

Crescuți într-o familie modestă din capitală (mama casnică, tatăl la început lăcătuș în atelier, apoi ziarist de agronomie și specialist în economie), cei doi frați își determină destinul printr-o aplecare spre carte și lectură. Amândoi ajung filologi, profesori de Limba și literatura română, sora la Liceul Teoretic „Jean Monnet” din București, iar Mircea Cărtărescu, profesor în cadrul preuniversitar pentru început, timp de 10 ani; apoi devine cadru didactic la Facultatea de Litere de la Universitatea București, pe care, la rândul său, a absolvit-o în 1980 cu o teză de licență despre imaginarul poetic eminescian din poezia postumă, care s-a transformat în volumul „Visul chimeric”. De asemenea, în anul 1999, obține doctoratul în filologie cu o teză despre „Postmodernismul românesc”, coordonată de profesorul Paul Cornea, publicată în același an la editura Humanitas.

Într-un interviu oferit Eugeniei Vodă, Mircea Cărtărescu sintetizează sugestiv fiecare deceniu al vieții într-o anumită cromatică dominantă: pentru anii '50, galbenul din mahalaua copilăriei din Colentina, iar anii '60 dețin verdele provenit din experiența petrecută timp de doi ani în mijlocul unei păduri. Din cauza unor probleme medicale (germeni de tuberculoză), Mircea Cărtărescu absolvă clasele a treia și a patra în școala din livada cu meri, pe care o consideră însă „paradisul vieții sale”. Anii '70 sunt marcați de perioada liceală, de cafeniul Colegiului Național „Dimitrie Cantemir”, unde participă pentru prima dată la un cenaclu literar. În clasa a zecea, se produce o schimbare a personalității tânărului, devine singuratic, se izolează, fiind obsedat de lectură (7-8 ore pe zi), se consideră schizoid, comunicând doar prin citate și cu un aer arogant.

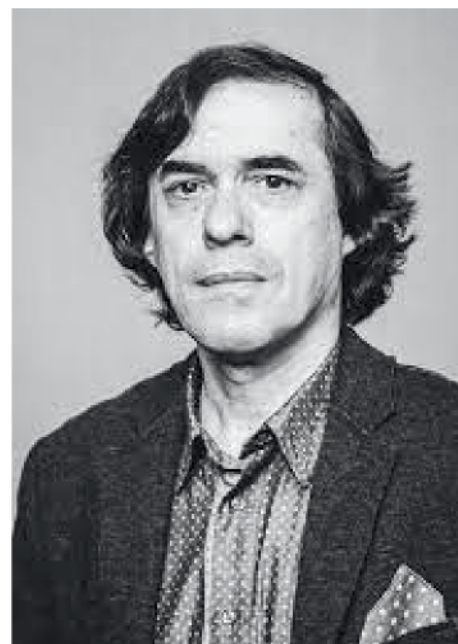
EL ÎNSUȘI ÎȘI TRĂDEAZĂ
VIAȚA, SCRIND; E ÎNTR-O
ECUAȚIE ÎN CARE VIAȚA ȘI
SCRISUL DEȚIN ACEEAȘI
PONDERE, UNA HRĂNINDU-
SE DIN CEALALTĂ.

În această perioadă, se aseamănă cu Adrian Leverkühn și se simte „un ales” față de ceilalți colegi. Odată cu intrarea la facultate și cu participarea tot mai puternică în cenaclu, Mircea Cărtărescu se simte, alături de colegii săi, nedorit de sistemul politic, considerând că este un deceniu care stă sub semnul negrului. Perioada nesatisfăcătoare nu se sfârșește, pentru că nici după revoluție nu se produce o schimbare de mentalitate care să îl bucure, societatea fiind zugrăvită într-un gri apăsător. Lectorii nu mai aveau dorința de a citi, iar editurile, spre exemplu, nu doreau să publice eventualele volume. Însă, după afirmația sa, cei mai frumoși ani sunt cei de după 2000, când albul și speranța devin imperative ale destinului. Reușește în această perioadă să publice majoritatea operelor sale, atât în țară, cât și în străinătate, și să susțină cursuri la universități din Amsterdam, Viena și Berlin.

Dezvoltarea sa profesională evoluează paralel cu viața familială.

În anii '80 se căsătorește pentru prima dată și apare primul copil, o fiică pe nume Ionuța. Divorțează, deși este un familist convins – „mereu am vrut să am o familie, nu am fost niciodată boem. La fel, am vrut să am un cerc de prieteni, puțini, dar buni. Într-un cuvânt, pe lângă omul singur care sunt în esența mea, vreau să fiu un om viu, un om ca toți oamenii” – și se căsătorește cu scriitoarea Ioana Nicolaie, născută pe aceeași dată, împreună având un fiu pe nume Gabriel, care, după afirmația autorului, este „o mare sursă de bucurie [...] cu care mă identific total și cu care îmi face o plăcere enormă să mă joc și să comunic.”

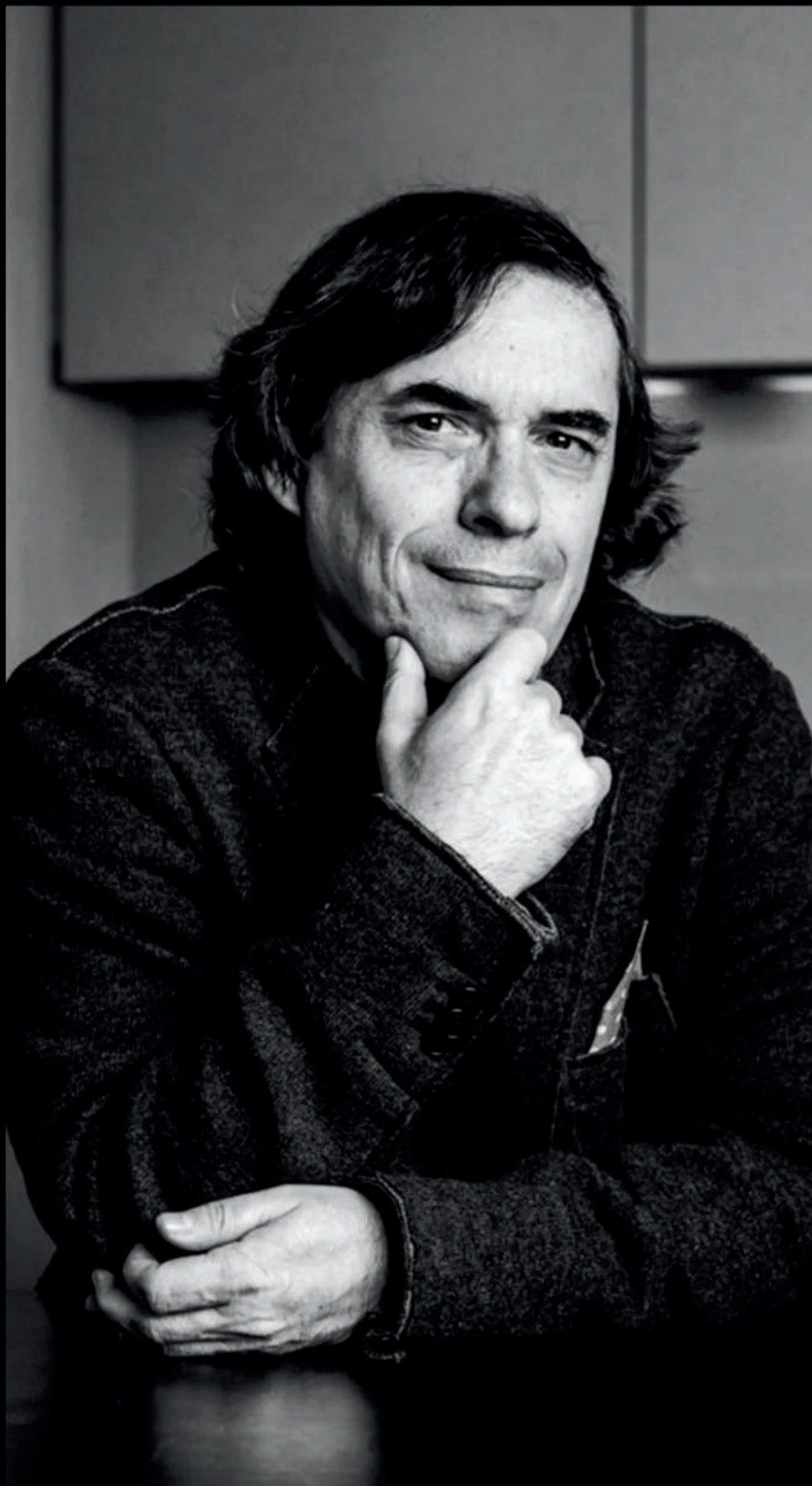
Dacă în viața de familie își găsește echilibrul, încercând să supraviețuiască bolilor, luptând cu ele, în viața social-culturală se resimte în ultimii ani o deteriorare a imaginii sale.

În special în anul 2012, odată cu schimbările de la Institutul Cultural Român, în mass-media se încearcă o defăimare a imaginii sale.

În decembrie, Universitatea din București a lansat o întâlnire cu oameni de cultură, printre care și Mircea Cărtărescu, prin care admiratori, studenți, viitori oameni de cultură au încercat să-i înțeleagă principiile și atitudinea sa față de cultură, societate și oameni. Se observă un individ ce își asumă valoarea de promotor al culturii românești, conștient fiind de însemnătatea operei sale, de valul postmodernismului românesc pe care l-a produs și condus în mare parte, însă, în același timp, se observă timiditatea, nevoia de tandrețe și totuși atitudinea distanțată față de necunoscuți. Răceala și dezaprobarea celor din jur sunt două forme care îi pot crește autorului suspiciunile față de sine însuși.

„Lumea e un teatru și oamenii-s actori”

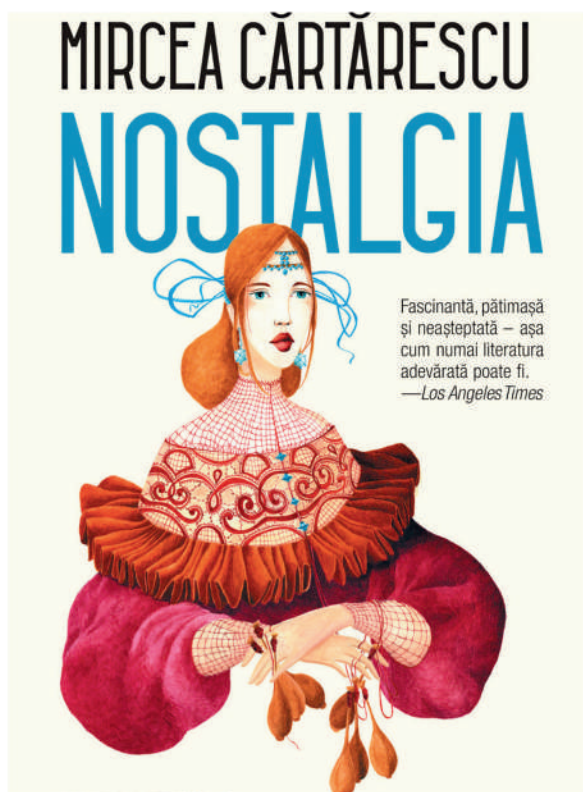

Rezumând biografia sa, sau mai bine spus biobliografia, căci e vorba de o personalitate creată sub magnetismul culturii și al lecturilor, ca o condiție elementară a scrisului, Mircea Cărtărescu se consideră în continuare un adolescent-geniu: „m-am simțit mereu un adolescent și uneori mă mai simt așa și acum. Doar de câțiva ani încoace am simțit că lucrurile se schimbă, am început să înțeleg ce este maturitatea, de care m-am temut întotdeauna. Dar iată că am ajuns și acolo, trebuie să treci, se pare, vrând-nevrând, prin toate stadiile sau «scenele» vieții, cum spunea Jacques Melancolicul în Shakespeare: «Lumea e un teatru și oamenii-s actori...». În clipa asta, simt că niciodată viața mea n-a fost mai frumoasă decât după vârsta de cincizeci de ani. În acest moment mă simt echilibrat, senin și, în sfârșit, capabil să înțeleg ce e viața. Nu pot decât să sper că mi se vor mai da vreo două-trei decenii în care să-mi iau revanșa față de viața mea sacrificată atâta vreme pentru literatură”.

proza cărtăresciană

1. Nostalgia

Romanul „Nostalgia” a fost inițial publicat în 1989 cu titlul „Visul” la Editura Cartea Românească, însă a suferit ajustări. Versiunea sa integrală, cu titlul „Nostalgia,” a fost lansată în 1993 la Humanitas. Mai târziu, romanul a fost tradus în diverse limbi precum franceză, germană, maghiară, spaniolă, fiind nominalizat pentru premii literare în întreaga Europă. În 2005, Julian Semilian a realizat traducerea în limba engleză a romanului, care a fost publicată de „New Directions”.

prolog: „Ruletistul”

Sub amenințarea unei morți iminente, naratorul recurge la abilitatea sa de bază: scrisul. Povestea Ruletistului este prezentată de către un personaj-narator, „persoana” care a cunoscut această figură sfidătoare a destinului încă din copilărie. Întâlnirea cu individul ghinionist are loc într-un restaurant de elită, unde se conturează planurile pentru evenimentul care va urma: Ruleta. Cu un sentiment de curiozitate, naratorul pătrunde și el în pivnițele secrete unde se desfășoară astfel de jocuri morbide. Ruletistul pare să fie încercat de o forță divină sau de însuși destinul, o poveste dificil de crezut, dar autentică.

De fiecare dată când a reluat jocul, Ruletistul a supraviețuit, rămânând în viață, chiar și atunci când revolverul era încărcat cu unul, două, trei, patru sau cinci gloanțe. S-a ajuns chiar și la al șaselea, dar el a continuat să trăiască, protejat de un cutremur. Cu toate acestea, destinul său se încheie din cauza unui revolver. Un tânăr îl amenință pe stradă, punându-i arma la tâmplă într-o tentativă de jaf. Ruletistul moare în urma unui infarct, ca o ironie a sorții, deoarece „instrumentul” care i-a adus faimă și avere era golit de gloanțe. La finalul narațiunii, cititorii sunt informați că ei sunt cei care conferă viață eternă unei opere literare. Conștientizăm că absența lectorilor duce la moartea cărții, împreună cu autorul său.

Nostalgia: „Rem”

REM, cunoscut și sub denumirea de mișcarea ochilor în somn, devine procesul inițiat experimentat de Nana, protagonista operei. Povestea debutează într-o cameră de garsonieră plină de cărți, la marginea Bucureștiului, descrisă în detaliu de un păianjen, narator-omniscient. Nana, adultă, re trăiește evenimentele miraculoase din copilărie, încercând să le descifreze sensul.

Nana îi relatează prietenei Vali despre zilele petrecute la mătușa sa și despre un joc complex cu prietenii, inclusiv cu Egor, un personaj melancolic și monstruos. Egor îi dezvăluie Nanei cheia intrării în REM, simbolizată de o scoică aurită.

Fetele explorează visele în fiecare zi, întâlnind simboluri precum un schelet uriaș și o pădure, reprezentând inconștientul. Jocurile lor devin tot mai profunde, cu teme precum îmbătrânirea, nașterea și inițierea. În final, Nana, acum regină, se căsătorește simbolic, încheind jocul.

Altele prezintă confruntări între diverse specii de zmei. Poveștile pendulează între proză și versuri.

Personajele Nana, Vali și Egor simbolizează diferite aspecte ale timpului și ale experienței umane. Motivul literar al păianjenului omniscient subliniază conexiunea dintre micro și macro univers.

REM explorează teme precum destinul și creația, prezentând universul ca o tablă de șah controlată de un mare păianjen, creatorul tuturor cărărilor vieții. Nuvela construiește o metaforă complexă a existenței umane și a puterii creatoare, aducând la lumină simboluri și semnificații profunde.

2. „Enciclopedia zmeilor”

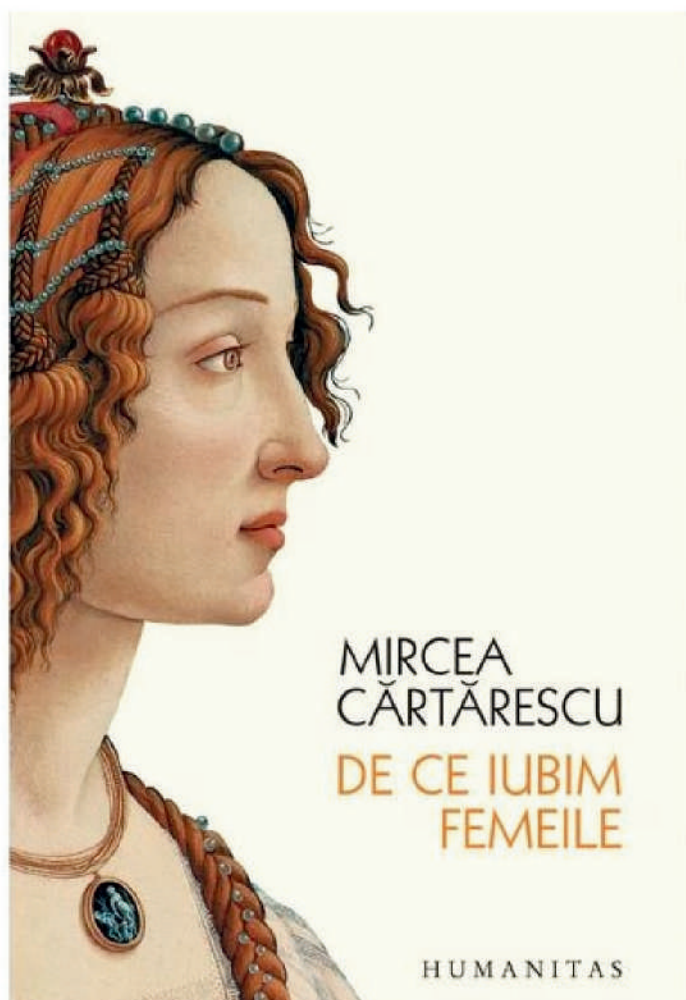
„Enciclopedia zmeilor” este titlul unui volum apărut în anul 2002. Inspirându-se dintr-o serie de povești și basme populare românești, ale căror personaje negative sunt adesea zmei, autorul imaginează un univers al acestor creaturi fantastice, transformându-i din veșnici antagoniști în protagoniștii operei de față.

Cartea se împarte în două secțiuni: „enciclopedia” și poveștile cu zmei. Prima prezintă douăsprezece specii de zmei cu detalii despre habitat, anatomie, istorie, limbă și cultură. Printre specii se numără Zmeul zmeilor, Zmeul sur de văgăună, Zmeul cu colți și altele, fiecare cu arme specifice. Aceste arme pot fi biologice, verbale sau artefacturi create cu unelte.

Partea a doua, „Poveștile”, include zece relatări despre aventurile zmeilor, conectate prin subiect și personaje. Unele povești urmează structura clasică a bătăliei dintre zmeu și Făt-Frumos pentru a câștiga inima Ileanei Cosânzeana.

3. „De ce iubim femeile?”

Volumul „De ce iubim femeile?” a fost scris de Mircea Cărtărescu și publicat la Editura Humanitas, București, în anul 2004. În paginile acestei cărți, autorul devoalează întregul său spectru intim, din adolescență până la maturitate, lăsând lectorii să pătrundă pe tărâmul introspecțiilor sale. Cartea este alcătuită din 21 de povestiri: „Mica Negresă”, „Pentru D., Vingt ans après”, „Cerceluși”, „Despre intimitate”, „Nabokov la Brașov”, „Seara care cade”, „Cu urechile pe spate”, „Diavolul de hârtie”, „Cine sunt eu?”, „Petruța”, „...A lovely little jewish princess...”, „Întâlnire la Torino”, „Iubim cu un

creier de copil”, „Irish cream”, „Obiectul care mă inspiră”, „Două feluri de fericire”, „Zaraza”, „Cartea magică a tinereții mele”, „Marele Sincu”, „Bomba de aur”, „De ce iubim femeile?”. În fiecare dintre ele găsim o fărâmə din experiența de viață a autorului, cu multe gânduri personale: „viața mea a fost, de fapt, un lung șir de cruzimi de dragul cruzimii, nepăsări, neînțelegeri, răutăți de dragul răutății și prostii de dragul prostiei.”

Tema principală a cărții este erosul, întâlnit în toate ipostazele lui. Prezentată cu detalii incitante pe alocuri, alteori cu duioșie, câteodată cu tristețe, creionează complexitatea stărilor sufletești ce definesc ființa umană. Sunt redată multe amintiri din copilăria autorului, prima iubire sau iubirea adevărată și trăirile în raport cu acestea. Prin încercarea de a găsi explicația faptelor relatate, pentru ca în final să ofere răspuns la intriganta întrebare „De ce iubim femeile?”, Cărtărescu construiește o operă cu accente de psihanaliză.

4. „Orbitor”

„Orbitor” reprezintă o trilogie românească, un proiect care i-a solicitat autorului 14 ani de muncă. Trilogia, finalizată în 2007, cuprinde următoarele romane: „Aripa stângă” (1996); „Corpul” (2002), editura Humanitas, tradus deja în bulgară, franceză și suedeză și „Aripa dreaptă” (2007).

În procesul de creație al celui de-al treilea volum al trilogiei, „Aripa dreaptă”, Mircea Cărtărescu a beneficiat de o bursă de un an la Schloss Solitude, lângă Stuttgart.

„Aripa dreaptă”, ultimul din trilogia „Orbitor”, își asumă provocarea dificilă de a contura ideile și viziunile coerente prezentate în primele două volume, „Corpul” și „Aripa stângă.” Această carte servește ca element de articulație pentru corpul simbolic al fluturelui, conceput astfel de Mircea Cărtărescu. Desfășurându-se în atmosfera Bucureștiului din 1989, romanul abordează teme profunde legate de viață și suferință, subliniind faptul că geneza creației poate izvorî doar din aceste două aspecte. Metamorfoza ființei este explorată în contextul unei viziuni profetice, care îi permite acesteia să-și anticipeze viitorul.

„Aripa dreaptă” propune o abordare atemporală și detașată a existenței, promovând acceptarea identității care îmbină trecutul cu viitorul și căutarea acelui „geamăn interior” care să completeze existența. Ioana Pârvulescu o descrie ca pe o carte „frumos șlefuită”, bogată și profund gândită, definitorie pentru creația lui Cărtărescu: „Despre Orbitor. Aripa dreaptă s-ar cuveni să se spună că este o vistierie, pentru că bijuteriile literare strălucesc în fiecare fragment și pe fiecare pagină.”

„Orbitor” reprezintă, poate, cel mai ambițios proiect al literaturii contemporane, modelat sub forma unui fluture sau a unei catedrale, alcătuit din 1400 de pagini scrise pe parcursul a 14 ani și jumătate. Conform mărturiei lui Mircea Cărtărescu, „Aripa dreaptă” a fost scrisă fără grabă, cuvintele dispunându-se firesc sub peniță. Potrivit Ioanei Pârvulescu, „Aripa dreaptă” se impune ca fiind cel mai bun volum al trilogiei, strâns legată de „Aripa stângă” și de „Corp”, făcând fluturele, care părea greoi pe pământ, să-și ia zborul printr-o simplă bătaie de aripi literare. „Orbitor” este considerat Levantul românesc al lui Cărtărescu, o bijuterie literară „frumos șlefuită” și „uimitoare”.

MIRCEA
CĂRTĂRESCU
ORBITOR
ARIPA STÂNGĂ

MIRCEA
CĂRTĂRESCU
ORBITOR
CORPUL

MIRCEA
CĂRTĂRESCU
ORBITOR
ARIPA DREAPTĂ

Un roman de o intensitate vizionară.
— *The Independent*

O catedrală aflată a imaginației, cât și a cunoașterii,
un mister. — *Neue Zürcher Zeitung*

Romanul acesta te ține cu sufletul la gură, e intens,
te ia prin surprindere – literatura la superlativ.
— *Los Angeles Times Book Review*

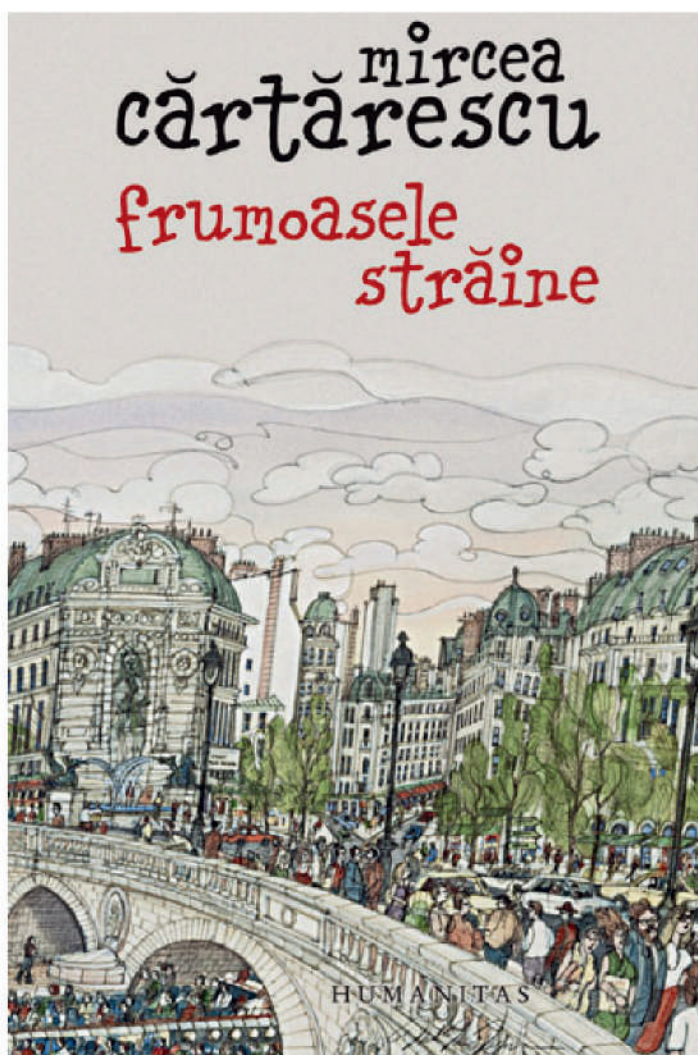
HUMANITAS

HUMANITAS

HUMANITAS

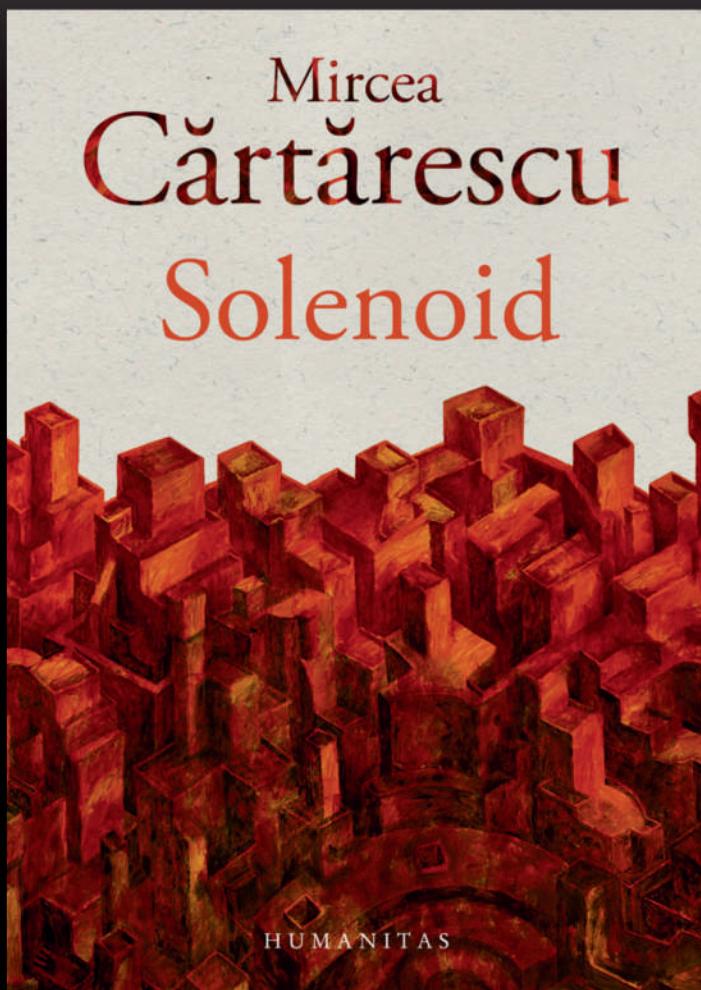
5. „Frumoasele străine”

În anul 2010, Mircea Cărtărescu publică la editura Humanitas volumul „Frumoasele străine”, format din trei povestiri. În povestirea omonimă, Cărtărescu pictează într-o notă ludică, în care frumosul se îmbină cu grotescul, călătoria sa în Franța alături de 11 scriitori români, petrecând trei săptămâni într-un turneu organizat de francezi. Denumirea programului care în fiecare an alege o țară din care invită 12 scriitori ai lumii literare contemporane este „Les Belles Etrangères”.

„Frumoasele străine” este structurată pe două planuri narative paralele, care surprind viziunea străinilor asupra culturii românești. În primul plan, autorul prezintă itinerarul său prin Franța, iar în cel de-al doilea sunt redat detalii unele întâmplări din viața scriitorului, în calitate de român în alte țări. Câteva dintre acestea sunt întâmpinarea de către pușcăriașii de la Castel Goffredo în Italia, viața sa din Viena sau conflictul cu proprietara casei ce oprea căldura pe timpul nopții, iarna. Se conturează dezamăgirea autorului cu privire la modul în care străinii se raportează la cultura românească. Așadar, România apare în ochii occidentalilor drept o țară sălbatică, lipsită de cultură și de educație. Totuși, Cărtărescu nu neglijează greșelile făcute de români în străinătate, deoarece însuși comportamentul și modul lor de integrare în lumea occidentală sunt motivele pentru care restul națiunilor îi persecută permanent.

6. „Solenoid”

Romanul „Solenoid”, publicat în 2015 la editura „Humanitas”, reprezintă al zecelea roman de ficțiune și proză. Cititorii au observat că această operă sintetizează teme și aduce în prim-plan personaje întâlnite anterior în alte scrieri semnate de Cărtărescu.

„Solenoid” nu se limitează doar la a fi cheia de boltă a nuvelor și romanelor sale, ci constituie și piesa cea mai uimitoare a prozei din ultimii 25 de ani ai literaturii române. Forța vizionară a autorului a creat un câmp magnetic vital ieșit din comun, denumit „Solenoid,” printr-o ingenioasă inginerie literară și printr-o rotație frenetică în jurul propriului eu.

Deși „Solenoid” adună toate temele recurente din proza lui Cărtărescu, nu induce niciodată senzația de repetiție sau de déjà-vu. Aceasta se datorează faptului că cititorul este transferat pe o treaptă superioară a creației, iar ceea ce era observat anterior la nivelul firului ierbii este acum privit de sus, transformând complet geometria desenului literar.

Romanul „Solenoid” se distinge prin unicitate chiar și în contextul creației lui Mircea Cărtărescu. Acesta reprezintă portretul artistului la maturitate, moment în care se confruntă cu provocarea de a aduce în discuție totul, inclusiv arta și scrisul. Cu toate eforturile minții sale, își propune să rezolve enigma colosală a lumii. Ceea ce îl face remarcabil este că reușește să facă această încercare chiar și după ce își dovedește sieși, prin teoria dimensiunilor mereu în creștere ale lumii, că aceasta pare imposibilă și că nu are cum să reușească.

7. „Creionul de tâmplărie”

Sunt surprinse descoperirile pe care un scriitor le face despre alți scriitori, arătând prietenii și doleanțe, discutând despre incompatibilități, despre scriitori discreți, despre cei pătimiși, despre aceea mai puțin cunoscuți publicului larg sau despre cum poezia unește scriitori.

În ansamblu, cartea trece prin veacurile literaturii, însă într-un mod diferit, din interior. Impresionantă este prezentarea generației optzeciste, a colegilor de breaslă ai autorului, fiind realizată într-o formă cât se poate de simplă și valoroasă. Dar, în special, cartea este despre Cărtărescu însuși, despre creionul lui de tâmplărie care l-a adus în mijlocul literaturii.

„Creionul de tâmplărie” este un volum publicat în anul 2020 la editura Humanitas. În prima parte, „Cum i-am cunoscut”, lectorii sunt introduși în lumea scriitorilor, fiind rememorate momente în care autorul i-a cunoscut pe mulți dintre scriitorii români, cum ar fi: Marin Preda, Nichita Stănescu, Șerban Foarță, Gellu Naum, Virgil Mazilescu, Florin Mugur, Mariana Marin, Ion Stratan sau Traian T. Coșovei. În cea de a doua parte, „Creionul de tâmplărie”, sunt prezentate momente autobiografice și credințe proprii despre arta de a scrie, iar în cea de a treia parte, „Gheață și foc”, sunt puse în lumină portrete ale unor autori străini.

8. „Theodoros”

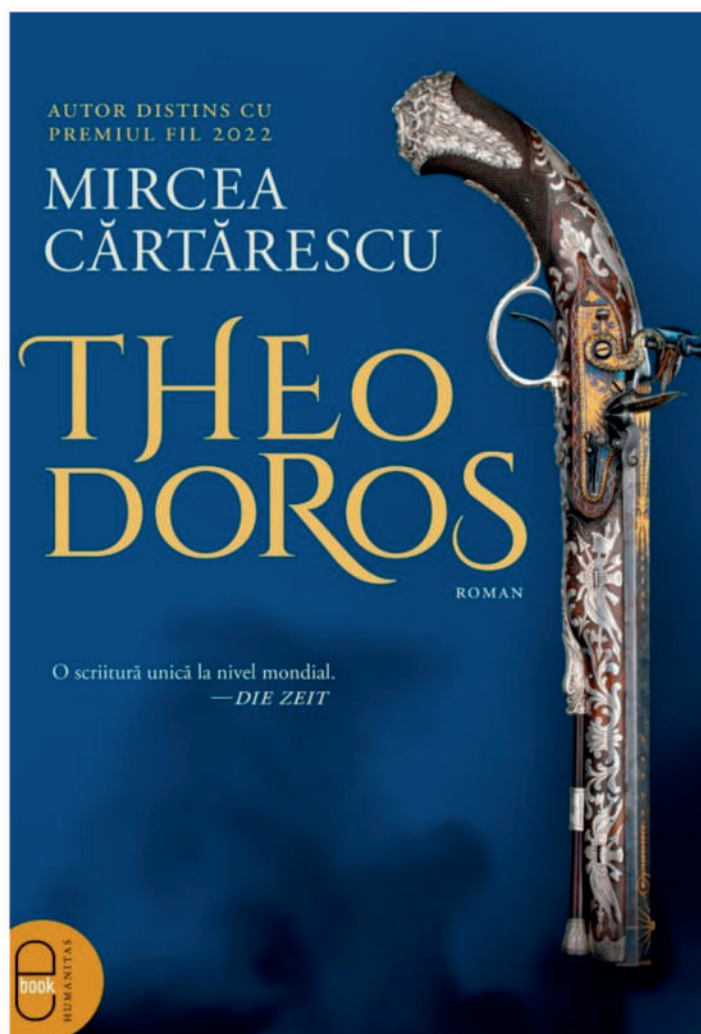
Romanul „Theodoros” este publicat în anul 2022 la editura Humanitas, în București și descrie o călătorie monumentală pe jumătate de glob, o istorie inventată dintr-o lume retrezită la viață, un fruct exotic al imaginației. Această operă mută lectorii într-o lume fantastică, în care scriitorul mobilizează eroi, motive, legende și mituri ce glisează de la obscuritate la notorietate planetară.

Theodoros este un băiat de slugă crescut la moșia de la Ghergani și devenit, după aventuri aproape neverosimile, împăratul îndepărtatei Etiopii. Personajul eponim are trei idealuri: caută iubire, mărire și mântuire, neștiind că destinul permite a avea doar una dintre acestea și că, la sfârșit, totul dispare ca o fantasmă.

Pentru a-și afla dragostea, eroul va pândi pe lângă ziduri ferecate de conace, se va cățăra spre cer pe frânghia celui mai înalt zmeu înălțat peste târgul Bucureștilor, se va lupta cu Zburătorul – rivalul de neînving, va căuta în paturi și în trupuri străine alinarea dorului care îl consumă, va purta la piept icoana iubitei până în cele mai îndepărtate colțuri ale lumii, căutând neobosit.

Pentru a atinge mărirea, băiatul de la moșia valahă va sorbi însetat poveștile lui Alexandru Macedon și ale lui Napoleon Bonaparte. Va fi zapciu și haiduc, apoi pirat în largurile arhipelagului grecesc, vânat de turci și englezi. Va strânge bogății și-și va mări împărăția prin curaj, viclenie, crime și convingeri fanatice, tocmai în țara îndepărtată a Etiopiei. Va fi prieten epistolar al Reginei Victoria, ca mai apoi să o înfrunte într-o ultimă bătălie.

În sfârșit, pentru a-și căuta mântuirea, Theodoros va sparge lacătele bisericești din Ghergani, va căuta simboluri ascunse în ostroavele din Grecia, va sta pe la mănăstirile din vechime, învățând textele sfinte, va privi chiar în taina supremă a Chivotului Legământului. Va trăi mereu înălțat de arhangheli, decăzând din cauza diavolilor, pentru că e om și firea umană este mereu prinsă între bine și rău.

Theodoros e o îngemănare de povești paralele și planuri temporale care arată, pe lângă posesia desăvârșită a limbii, erudiția și imaginația autorului. Naratorii cărții sunt înșiși Arhanghelii divini, ce veghează asupra lui Theodoros și îi scriu povestea pentru a-i mărturisi trecerea prin lume și pentru a-i pregăti pledoaria la Judecata din urmă. Astfel, acest roman pune istoria în slujba poveștii.

Receptarea *operei* în context european

O capodoperă literară este o forță creativă transcendentă, reper al genialității universale, ce traversează granițele culturale, cucerind și captivând audiențe internaționale prin profunzimea tematicii, precizia stilistică și impactul emoțional remarcabil.

După cum se știe, Mircea Cărtărescu are o operă vastă care se reflectă și în recunoașterea de care are parte atât la nivel național, cât și internațional. Trebuie să menționăm că o cercetare a operei lui Mircea Cărtărescu presupune anumite probleme din cauza numeroaselor articole, eseuri, cronici, interviuri, apariții pe care le are autorul în lumea editorială și mediatică.

O sistematizare a criticii autohtone am încercat să realizăm în momentul abordării unor genuri și volume, pentru a se observa modelul de relectură propus, asemănările de opinii dintre noi și ceilalți, fluctuațiile receptării operei, divergențele și, nu în ultimul rând, de a sugera implicit rolul axiologic al poeziei dublului.

În acest segment al lucrării ne vom apropia de receptarea critică a autorului din exterior, pentru a radiografia modul în care piața occidentală se raportează la o cultură minoră și rostul pe care îl are un postmodernism specific la nivel internațional. Treptat, vom menționa dintre cronicile apărute în Germania, Spania, Franța, Polonia, Suedia și Ungaria.

Accesarea paginii „google” cu numele autorului însumează aproape 500.000 de referințe, ceea ce denotă modernitatea și actualitatea autorului, pe care nimeni nu o poate contesta. Fie că este hulit, neacceptat, criticat dur, aplaudat, interpretat prin comparație cu alți autori americani sau chiar cu nume mari din literatura română, Mircea Cărtărescu, prin opera sa tradusă, reușește să creeze imaginea literaturii românești postdecem-

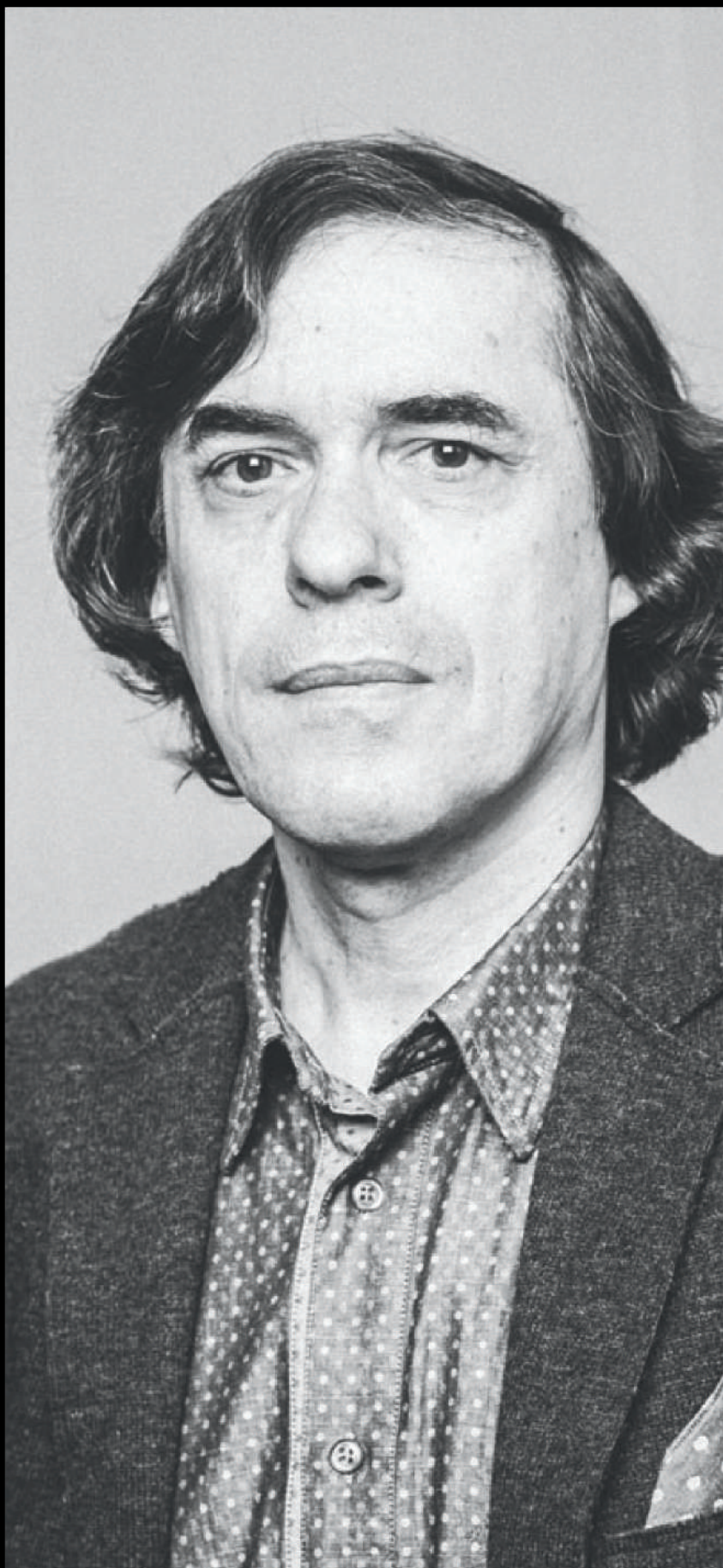
briste, să europenizeze literatura, și nu numai. Într-un timp al Uniunii Europene, al globalizării, al spectacolului, autorul nu ezită să iasă mereu în prim-plan cu obiecții sau opinii despre politică și societate.

Efectul pe care îl are autorul în străinătate se observă și datorită traducerilor de bună calitate care i s-au realizat. Autorul și dublul său, traducătorul, empatizează, limba-jul românesc original al operei este transpus în limbajul „umbră”, iar astfel Mircea Cărtărescu cuprinde „Totul” identității scriitoricești la nivel extratextual.

În viziunea noastră, atitudinalul narcisic, componentă a poeziei dublului, se manifestă la nivel extratextual prin imaginea pe care o are autorul în ochii celorlalți, ai publicului său. Lectorii, dublul autorilor, dacă se află la egalitate în postmodernism, înseamnă că pot oferi echilibru și oglindire.

Despre empatia dintre ceea ce scrie Mircea Cărtărescu și ce viziuni au traducătorii ne vorbește și cel care a făcut să apară în limba maghiară „Enciclopedia zmeilor”. Fiind întrebat de ce a acceptat traducerea acestei cărți, el oferă patru motive: de plăcere, din prietenie față de Cărtărescu, pentru că îi place literatura română și o respectă foarte mult, dar și pentru Zmei.

Recent, în Ungaria, Mircea Cărtărescu s-a aflat în dialog cu Péter Esterházy la Festivalul Internațional de Carte de la Budapesta (2011). După edițiile anterioare, în care invitatele de onoare ale Festivalului Internațional de Carte de la Budapesta au fost țări precum Polonia, Cehia, Italia, Franța, Germania, Rusia, Spania, Canada, China, România și Israel, în 2011 a venit rândul ca invitată de onoare să fie Uniunea Europeană, căreia i s-a alocat un stand special în cadrul Complexului Millenaris. Cu ajutorul Asociației Editorilor Români, ICR Budapesta a prezentat la acest stand cărți reprezentative de literatură, istorie, știință și lingvistică, în limba română. Efortul este bine meritat din moment ce Mircea Cărtărescu a devenit un autor citit mai de toată breasla literaților.

Mai mult decât un nume

IMPACTUL SCRITORULUI
CONTEMPORAN

Balázs Attila este unul dintre recenzorii cei mai activi ai lui Mircea Cărtărescu și oferă o critică de întâmpinare tuturor volumelor care au apărut în traducere maghiară. Analizând volumul „Nostalgia”, observă că „materia autorului este limba. Limbajul cotidian bucureștean, cel literar, câteodată sofisticat, altădată gustos și ironic ca în „Levantul”, este într-o continuă evoluție; un limbaj care e atât de natural precum respirația”. Din acest limbaj, criticul consideră că se creează o lume în care eroii depășesc realitatea lor cotidiană și se întâlnesc cu Creatorul, se contopesc în el, ceea ce devine natural, ca de exemplu identificarea inginerului, din ultima nuvelă a volumului, cu universul. Luând în vedere romanul „Orbitor”, criticul afirmă cu certitudine că proza lui Cărtărescu este unică în literatura contemporană românească, căci pentru el lumea cotidiană este la fel de mistică ca realitatea lui interioară sau viziunile lui. Prima parte a istoriei familiei lui evocă într-un limbaj fascinant și bogat lumea mistică a lui Mircea Eliade, dar într-un mod postmodern, lumea fără consolarea lui Emil Cioran, realismul de astăzi și de ieri al Bucureștiului.

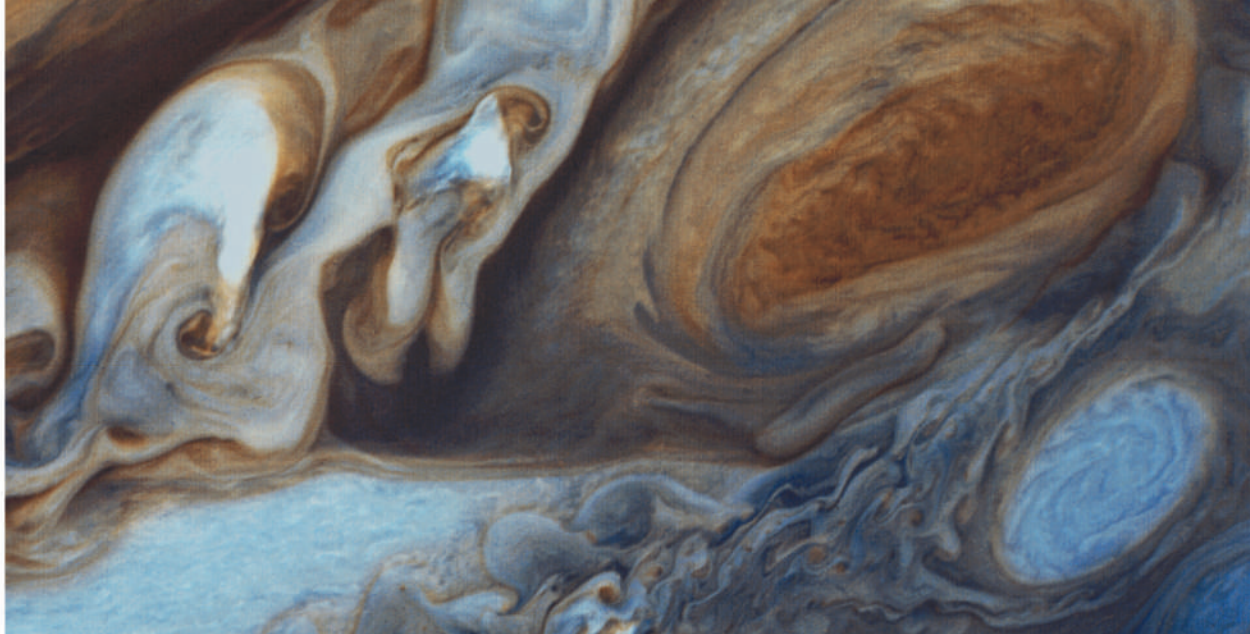
Pe de altă parte, pe o piață cu deschidere mai mare – Germania –, Rodica Binder radiografiază în „România” literară receptarea, de la una dintre mărturisirile publice, apărute în presă, în care Mircea Cărtărescu divulgă acribia manevrării textului, întrevăzând în el o oglindă care să-i reflecte cu maximă fidelitate propriul chip. Astfel, animată de metafora oglinzii, se rețin câteva dintre imaginile prin care presa germană a încercat să-și introducă și să-și familiarizeze cititorii cu opera și universul real și imaginar al scriitorului Mircea Cărtărescu. Importantă în acest demers este recenta apariție în traducere germană a unor eseuri semnate de scriitorul român, sub titlul „Europa are forma creierului meu”, editată în germană de Academia „Schloss Solitude”.

Autoarei i se pare important că atât apariția, în sfârșit, a primului volum din trilogia „Orbitor”, sub titlul „Die Wissenden” („Știutorii”, tradus de Gerhard Csejka) la Editura Zslonay, anunțată lansare la Editura Suhrkamp, în martie, a cărții de succes „De ce iubim femeile”, cât și numeroasele articole apărute în presa germană, inclusiv interviurile date de autor se înscriu nu neapărat în ciclul unei „recuperări” strict necesare

de către unei „recuperări” strict necesare de către Occident a literaturii est-europene, ci reprezintă un real câștig estetic și intelectual, o întregire a cartografiei literare a continentului. Conform Rodicăi Binder, nu mai puțin demn de atenție este efortul făcut de cronicarii literari din spațiul lingvistic german de a desluși componentele și originile impetuoasei creativități a lui Mircea Cărtărescu, „de a stabili filiații cu marii autori ai literaturii universale fără a-l putea prinde totuși pe scriitorul român în plasa unei genealogii definitive.”

„Un Proust de la bloc” titra „Der Spiegel”, în cronica la primul volum din trilogia „Orbitor”, lăudând ocazia oferită cititorilor germani de a lua în sfârșit contact cu opera „celui mai mare scriitor român contemporan”. „Când nebunia este zilnică, ce loc îi mai rămâne literaturii?”, se întreabă criticul, întrevăzând în trilogia lui Cărtărescu „fantasticul proces-verbal al visurilor unui tânăr în timpul epocii de plumb al socialismului betonat, la București, în anii '60 și '70.”

O operă „asemănătoare unui cuib de termite, unui tablou de Piranesi” sunt doar două din numeroasele comparații prin care autorul recenziei apărute în „Frankfurter Allgemeine Zeitung” încearcă să circumscrie universul coplesitor în care îl cufundă lectura romanului, întrebându-se, aproape descumpănit, „cine mai poartă azi în cap, în Europa, o lume atât de neobișnuită ca acest autor bântuit de o neostoită sete metafizică” și posedând harul de a „afla poezia și într-o chitanță”.

Gigant literar, *versatil*, *inovator* și elogiat internațional

„Literar vorbind, Cărtărescu nu duce lipsă aproape de nimic”, opinează cronicarul ziarului „Süddeutsche Zeitung”. Admirând capacitatea narativă a autorului, cronicarul atrage atenția că scriitorul român poate povesti ca un „realist visător, pe urmele lui Proust” și „poate da frâu liber fanteziei, ca un autor împătimit de romane de science-fiction care a adulmecat prea mult și romanul gotic”, dar poate și adopta „brusc ipostaza lucidă a unui scriitor satiric”.

În aceeași cronică este explicată semantica titlului original al trilogiei „Orbitor”, fiind descrisă funcția metaforică a „fluturelui” – simbol structurant și recurent și, din nou, Cărtărescu este comparat

cu Proust, dar nu cu unul specific Bucureștiului, a individului „de la bloc”, ci dintr-o lume precum cea a „filmelor lui Kusturica”.

Berlinezul „Tagesspiegel”, în titlul recenziei, utilizează simbolul „copleșitorului” roman-fluture și plasează viziunea lui Cărtărescu în tradiția filozofico-religioasă și mistică a lui Emil Cioran și Mircea Eliade mai degrabă decât în cea a suprealismului, cum va face, în schimb, critica spaniolă. „Capodopera sa manieristă îl catapultează pe Mircea Cărtărescu în vârful potențialului creativității literare europene”, constată și „Neue Zürcher Zeitung”, ziarul elvețian care radiografiază cu preponderență literatura din est.

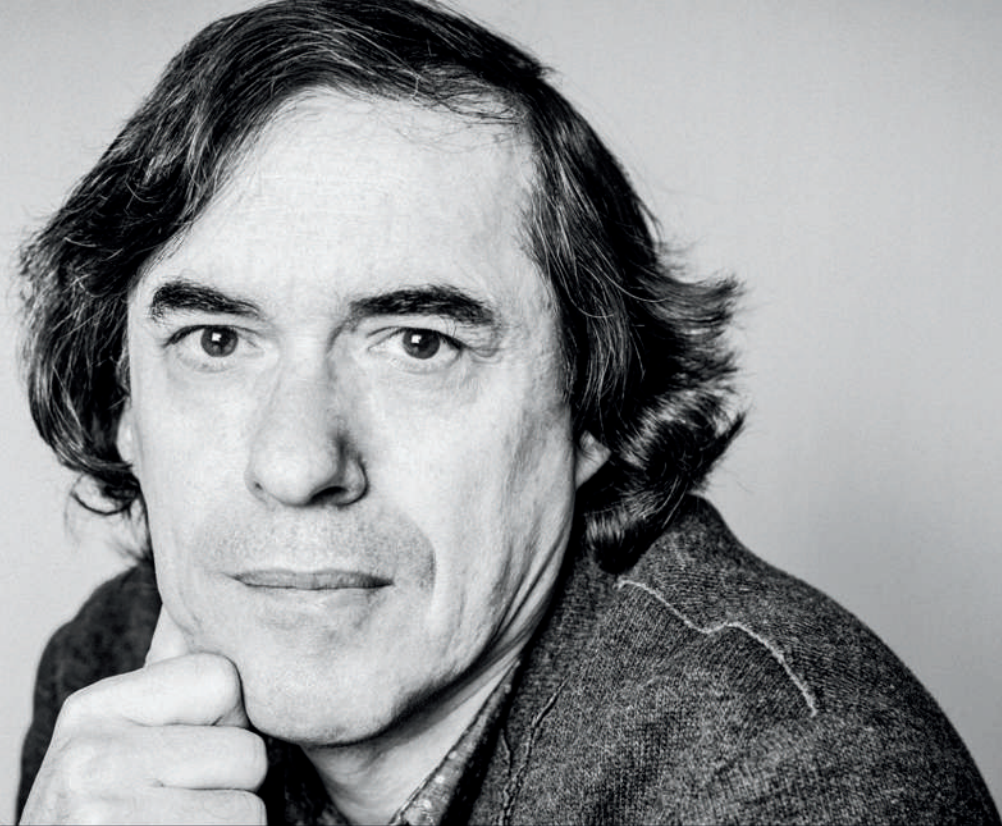

În ediția recentă a „Ruletistului” din Spania, Marian Ochoa de Eribe Urdinguio, prefața se intitulează „Cărtărescu, copilul teribil al literaturii române”, descriind spațiul cultural român din anii '80. Autorul este plasat în descendența unor inovatori ai limbajului precum Tristan Tzara, Urmuz, Eugene Ionesco, îmbinând postmodernismul și neoavangardismul. Traducătoarea consideră că toată generația, în frunte cu Mircea Cărtărescu, mimează narcisismul vieții urbane și spiritul ludic al predecesorilor avangardiști. De asemenea, insistă asupra elementelor onirice din opera sa, reprezentate de vis și de subconștient, considerând că are și o luciditate exacerbată care se poate confunda cu o nebunie ce poate deschide poarta desenată în perete.

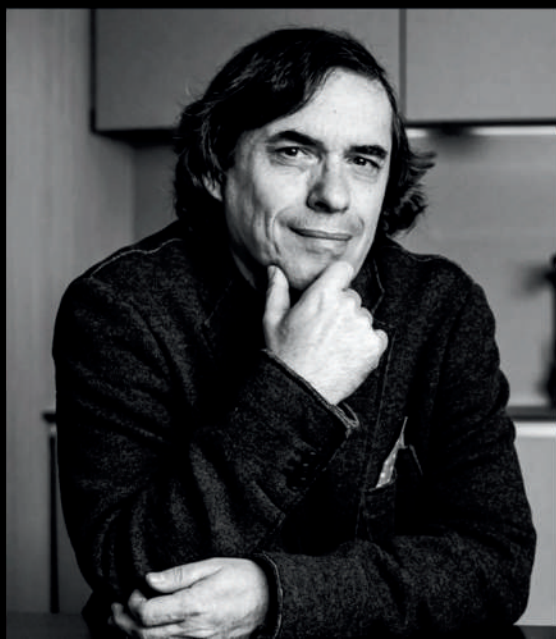
În cea mai recentă ediție a „Nostalgiei”, de la editura Humanitas, 2013, la douăzeci de ani de la lansare, editorii au considerat importantă receptarea în cele mai aprecia-

te reviste a operei lui Mircea Cărtărescu, citând: „Le Monde”: „O carte stranie, strălucire bruscă pe firmamentul palid al literaturilor europene” „Frankfurter Allgemeine Zeitun”: „Cărtărescu este un Proust psihedelic, un degustător literar al Apocalipsei care, în același timp, se lasă în voia aromelor delicate ale după-amiezilor din copilărie”; „Los Angeles Times”: „Nostalgia lui Mircea Cărtărescu este fascinantă, pătimășă și neașteptată – așa cum poate fi numai literatura adevărată”; „El Puls”: „creator al unui univers suspendat între vis și realitate, Cărtărescu este o revelație” și „New York Sun”: „Așa ar scrie George Lucas dacă ar fi poet. Prin imaginația sa prolifică și amețitoare, Mircea Cărtărescu se dovedește, în pofida avangardismului crepuscular, mai modern decât aproape toată literatura europeană tradusă acum”.

speranță pentru literatura română

Am încercat să observăm receptarea autorului în cotidiane de mare tiraj din Occident, sperând că revistele de specialitate, încadrate în bazele de date internaționale, vor accepta și vor oferi prilej publicării unor studii ample asupra operei cărtăresciene, fără necesitatea comparării cu alți autori occidentali sau a introducerii sale ca subiect terț. În universitățile din străinătate, sporadic, am găsit vehiculat numele autorului, iar Florin Manolescu recunoaște în jurnalul său că în cursurile sale propune interpretarea epopeii lui Mircea Cărtărescu dintr-o perspectivă cultural-hermeneutică, pe baza raportului dintre Orient și Occident. Literatura română rămâne în complexul microculturii, dar cu speranța volumelor cu valoare estetică.

bibliografie

a. opera cărtăresciană în proză

Cărtărescu, Mircea, „Nostalgia”, Editura Humanitas, București, 1989	I
Cărtărescu, Mircea, „Enciclopedia zmeilor”, Editura Humanitas, București, 2002	2
Cărtărescu, Mircea, „De ce iubim femeile?”, Editura Humanitas, București, 2004	3
Cărtărescu, Mircea, „Orbitor”, Editura Humanitas, București, 2007	4
Cărtărescu, Mircea, „Frumoasele străine”, Editura Humanitas, București, 2010	5
Cărtărescu, Mircea, „Solenoid”, Editura Humanitas, București, 2015	6
Cărtărescu, Mircea, „Creionul de tâmplărie”, Editura Humanitas, București, 2020	7
Cărtărescu, Mircea, „Theodorus”, Editura Humanitas, București, 2022	8

b. critica literară

Cf. Rodica Binder, „Mircea Cărtărescu în presa germană”, în România literară, nr. 9, 2008	9
Hans-Peter Kunisch, „Süddeutsche Zeitung”, nr. 29. 30.08.2009	IO
Judith von Sternburg, „Lesart- Jurnal independent pentru literatură”, nr 2, 2009	II
Florin Manolescu, „Jurnal român-german”, 1995, Editura Cartea Românească, București, 2010	I2
Marian Ochoa de Eribe Urdinguio, „El Ruletista”, Editura Impedimenta, Madrid, 2012	I3

horem ipsum dolorem sit amet, consectetur
elit. Duis ipsum pises, ullamcorper et sollicit
aliquam eu augue maecenas quis justo g
hunc lacinia Esten velit nunc. Sollicit
nullis pharetra curae. Etiam hendrerit h
in congue in hac habitasse platea dict
tunc dapibus orci nunc, vel fermentum
spectisse nunc lacus lectus cursum in
nunc lacus justo, molestie in lacinia elu
erit eget cibus Cupattik lobokis a
litate vulpitate odio lacinia eu. Donec ut
in congue in hac habitasse platea dict
tunc dapibus orci nunc, vel fermentum
spectisse nunc lacus lectus cursum in
nunc lacus justo, molestie in lacinia elu
erit eget cibus Cupattik lobokis a
litate vulpitate odio lacinia eu. Donec ut

Mircea
Cărtărescu
revista